

Mario Kovač

Putokaz nacionalnim kućama

Miroslav Krleža
Sprovod u Theresienburgu
Redatelj i koreograf: Staša Zurovac
Kazalište Ulysses
Premijera: Brijuni, 23. srpnja 2014.

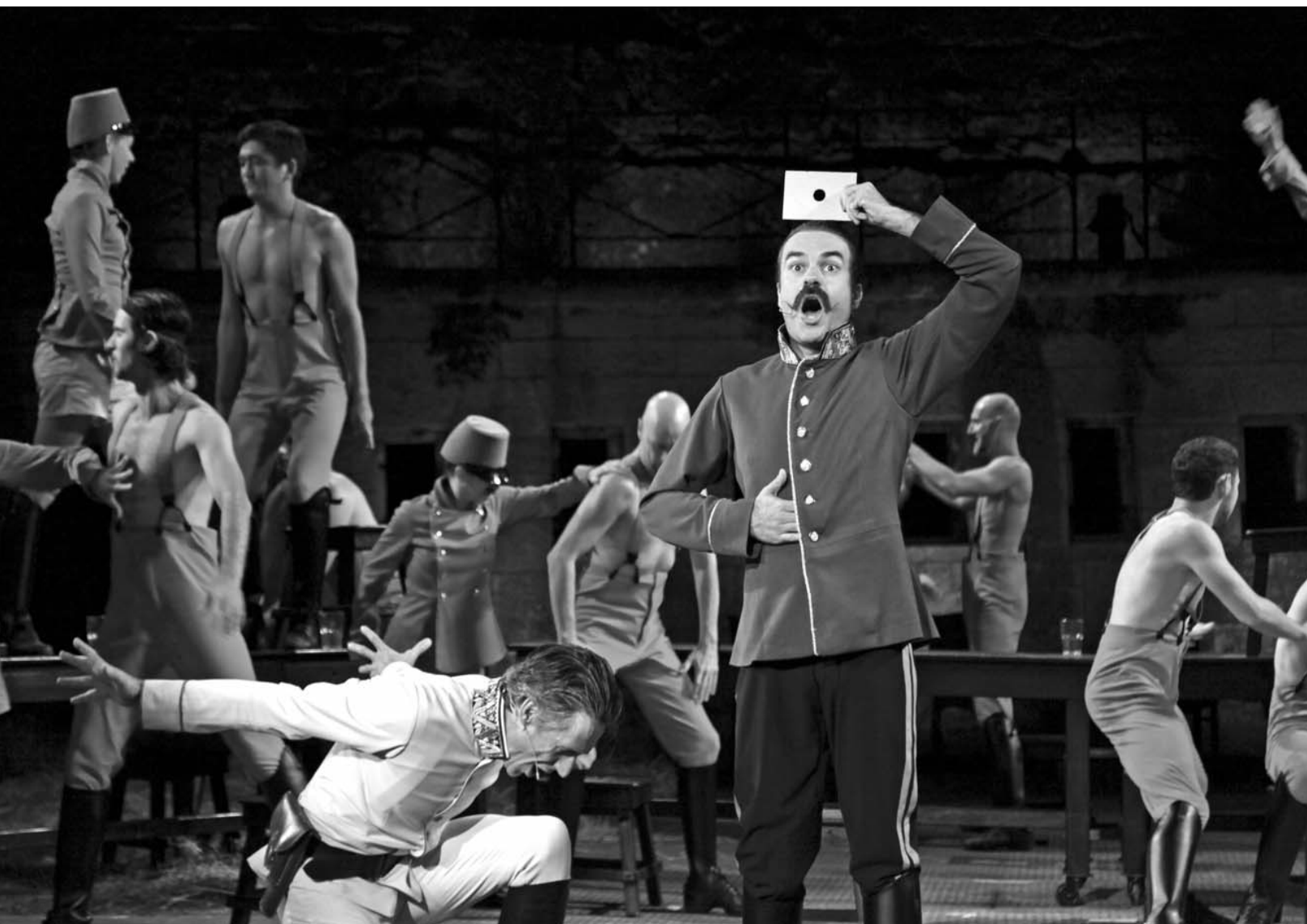
Koreodramska predstava Kazališta Ulysses *Sprovod u Theresienburgu* nastala je prema motivima istoimene novele Miroslava Krleže objavljene 1929. Godine, a adaptaciju i dramaturšku obradu potpisuje, baš kao i koreografiju te režiju, svestrani Staša Zurovac. U središtu zbivanja ljubavni je trokut koji čine Pukovnik Mihajlo plemeniti Warronigga (Ozren Grabarić), njegova mlada supruga Olga (Vanda Winter) i Poručnik Ramong Gejza (Dražen Čuček), a radnja je smještena u carski garnizon u mađarskom gradiću Maria Theresienburgu. Okosnicu zapleta čine dva arhetipska mjesta Krležina opusa: ironična kritika austrougarskih tradicija i vrijednosti te ženski lik Olge koja se udala mlada za bogatog, ali sifilitičnog i onemoćalog starca. Dobrim poznavateljima opusa Miroslava Krleže nije promakla činjenica da je ova novela objavljena iste godine kad je praižvedena drama *Gospoda Glembajevi*, čime se neminovno pojavljuje poveznica između navedenih dvaju ljubavnih trokuta koji imaju pregršt sličnosti. Osnovna je razlika, naravno, nepostojanje rodbinske veze između muških sudionika, no njih u ovoj predstavi umjesto rodbinske povezuje vojna linija u kojoj je hijerarhijska moć određena činom na strani starijeg muškarca, baš kao i u drami o obitelji Glembaj gdje je otac dominantna figura. Tog sifilitičnog „starca“ Pukovnika Mihajla vrlo ekspresivno i vješto igra Ozren Grabarić, nastavljajući time niz uloga kojima plijeni pažnju gledatelja i struke. Laičkim rječnikom mogli bismo reći da on uistinu drži sve konce predstave u svojim rukama, a intenzitet njegova igranja drži visoki tempo koji ostatak ansambla vjerno prati. Uz njegove neosporne glumačke kvalitete, u ovoj predstavi možemo se osvjedočiti da posjeduje i

Foto: Kristijan Vučković

Okosnicu zapleta čine dva arhetipska mjesta Krležina opusa: ironična kritika austrougarskih tradicija i vrijednosti te ženski lik Olge koja se udala mlada za bogatog, ali sifilitičnog i onemoćalog starca

određeni pjevački talent, a ni scenski pokret nije nužan. Doduše, na mjestima gdje ne može pratiti plesačku virtuoznost partnera i plesnog dijela ansambla, Ozren Grabarić taj će svoj „nedostatak“ pretvoriti u duhoviti autoironični geg na granici parodije, no pritom neće ispasti iz lika u samodopadno zabavljanje publike, što je vrlina glumaca kojima ne manjka samopouzdanja. Njegova suparnika, mladog i zgodnog Poručnika Ramonga utjelovio je Dražen Čuček koji je već i fizičkim izgledom sušta suprotnost Grabariću, što me podsjetilo na onaj vječni i nepobitni kazališni aksiom koji tvrdi da je „dobra podjela pola posla“. Fizički materijal koji on nudi uvijek je mrvicu brži, dinamičniji i više obojen neurozom u odnosu na Grabarića, dok se u prizorima s Olgom pretvara u podložna i zaljubljena melankolika čija psihička labilnost neizbježno dovodi do patetičnog samoubojstva tipičnog za takve „romantičarske“ likove prve polovice prošlog stoljeća. Za razliku od muških kolega čija glumačka međuigra pršti od energije koja se iščitava kao dvoboj muških ega u vidu dvojice mužjaka koji se bore za žensku naklonost, Vanda Winter Olgu igra melankolično i samozatajno, gotovo kao neka utvara lebdeći kroz prizore. Njezina sama pojavnost, u kombinaciji s uistinu kontroliranim i lijepim pjevnim glasom, kreira blago nadrealni lik koji ima funkciju „željenog dobra“ kako ga tumači Etienne Souriau te je gledatelju uistinu jasno kako ta *femme fatale* može prouzročiti tektonske poremećaje unutar hijerarhijski strogo zadane strukture vojnog garnizona. Četvrti je pojedinačni izvođački član ansambla Alexandar Balanescu koji virtuosnom živom svirkom na violini daje pomalo „kafanski“ štih predstavi, poglavito u uvodnim prizorima dekadentnih vojničkih bakanalija, ali nenametljivo i precizno podcrtava glazbom i lirске dijelove predstave.

Posebnost i *forte* predstavi, kao šlag na tortu već spomenutih glumačkih ostvarenja, daju solisti i baletni ansambl HNK-a Split dinamičnom i ekspresivnom koreografijom koja čitavo vrijeme balansira na granici grotesknog

Scenografiju i kostimografiju potpisuje Bjanka Adžić Ursulov i valja priznati da je čitav vizualni identitet predstave odabran vrlo stručno i inteligentno. Predstava se odigrava u prostoru tvrđave Minor s početka dvadesetog stoljeća, što je gotovo smješta u „ladicu“ ambijentalnog kazališta, pogotovo zato što prostor koristi u potpunosti, a ne samo kao puku dekoraciju. Tako su glumci razigrani duž čitavog prostora tvrđave po dijagonalama i paralelama, poigravajući se prostornim planovima na efektan način. U kombinaciji s kostimima kojima dominiraju crvena i crna boja te ostalom vojnom ikonografijom (zastave, uniforme, oružje) predstava ima estetsku zaokruženost i sklad kakav se rijetko viđa na domaćim pozornicama.

Posebnost i *forte* predstavi, kao šlag na tortu već spomenutih glumačkih ostvarenja, daju solisti i baletni ansambl HNK-a Split dinamičnom i ekspresivnom koreografijom koja čitavo vrijeme balansira na granici grotesknog. Dodatnu začudnost i subverzivan humor onkraj ruba političke korektnosti čine prizori dolaska japanskih carskih izaslanika, ispostavi se tijekom predstave da su u pitanju varalice i lažnjaci, koje igraju baletani i balerine uistinu azijskog podrijetla. Precizni i uvježbani do najmanjeg detalja, koreografski dijelovi predstave oni su koji predstavi daju dodatnu dimenziju i kvalitetu kojom se uzdiže iznad prosjeka domaće kazališne produkcije, a spoj glume, pjevanja i plesa ostvaren pod redateljsko-koreografskom palicom Staše Zurovca daje jasan putokaz i sugestiju, onima koji žele vidjeti i čuti, o estetskom i repertoarnom smjeru kojim bi se mogle kretati nacionalne kuće koje pod istim krovom imaju dramu, operu i balet, kada bi u njih bilo volje i ideje. Pravo je malo kazališno čudo kako je tako nešto uspjelo jednoj, *de facto*, nezavisnoj produkcijskoj kući.